

**ปัญหาข้อกฎหมายในการจ่ายค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา ตามพระราชบัญญัติ
ค่าตอบแทนผู้เสียหายและค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544¹**

ร.ต.อ.หญิง ชนิษา โพละนุก²

กระบวนการยุติธรรมทางอาญาดูเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการยุติธรรม เกี่ยวข้องกับกฎหมายอาญา โดยกระบวนการยุติธรรมทางอาญามีจุดประสงค์เพื่อคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนในสังคม ผ่านการบังคับใช้กฎหมายอย่างเท่าเทียมและเสมอภาคกัน การนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษ การช่วยเหลือผู้เสียหายจากการกระทำความผิดอาญาเป็นหน้าที่ของรัฐเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยของสังคม โดยจะต้องมีการดำเนินการที่รวดเร็ว ดังคำกล่าวที่ว่า “ความยุติธรรมที่ล่าช้า คือความไม่ยุติธรรม” แต่การดำเนินการที่รวดเร็วนั้นต้องเป็นการกระทำที่รอบคอบปราศจากความผิดพลาดหรือบกพร่อง อันจะส่งผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของประชาชน การนำตัวผู้บริสุทธิ์มาลงโทษเป็นกระบวนการยุติธรรมที่ผิดพลาดมากที่สุด หรือแม้ผู้บริสุทธิ์จะยังไม่ถูกลงโทษ แต่หากมีการกล่าวหาว่าได้กระทำความผิดอาญาและถูกดำเนินคดี แม้ยังไม่มีคำพิพากษาตัดสินออกมาข่มขู่ให้เกิดความเสียหายในหลาย ๆ ด้านต่อบุคคลนั้น ภายหลังประเทศไทยจึงมีการบัญญัติรับรองสิทธิของผู้บริสุทธิ์ที่ถูกดำเนินคดีอาญาอันเนื่องมาจากกระบวนการยุติธรรมที่ผิดพลาด ให้สามารถเรียกร้องค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายต่อหน่วยงานของรัฐได้ ตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหายและค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 โดยให้หน่วยงานของรัฐช่วยเหลือผู้บริสุทธิ์ที่ได้รับความเสียหายจากกระบวนการยุติธรรม เพราะถือว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐบกพร่องที่รักษาความสงบเรียบร้อยทำให้ประชาชนอาศัยอยู่ในสังคมโดยปกติสุขไม่ได้ ส่งผลให้ผู้บริสุทธิ์ถูกกล่าวหาว่าได้กระทำความผิดอาญาจนนำมาสู่การถูกจำกัดสิทธิเสรีภาพและได้รับความเสียหายในด้านต่าง ๆ จากการดำเนินการของเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ดำเนินการบกพร่องจนทำให้ได้รับความเสียหาย อันเป็นการกำหนดเพื่อรับรองสิทธิของผู้บริสุทธิ์ให้ได้รับการชดเชยเยียวยาจากหน่วยงานของรัฐได้ตามที่กฎหมายได้บัญญัติไว้

¹ บทความนี้เรียบเรียงจากการค้นคว้าอิสระ เรื่อง ปัญหาข้อกฎหมายในการจ่ายค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา ตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหายและค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษา คือ รองศาสตราจารย์พัฒนา เรือนใจดี และคณะกรรมการสอบ คือ รองศาสตราจารย์ ดร.ปวีศร เลิศธรรมเทวี และรองศาสตราจารย์ ดร.ปรีดา โชติมานนท์

² นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาเขตบางนา คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

จากการศึกษาเกี่ยวกับปัญหาข้อกฎหมายในการจ่ายค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา ตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหายและค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับความเป็นมา ความหมาย แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการจ่ายค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา ทำให้พบว่าบทบัญญัติของพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหายและค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 ที่มีการใช้บังคับอยู่ในปัจจุบัน ยังไม่เพียงพอที่จะรับรองสิทธิและให้ความเป็นธรรมแก่จำเลยที่ได้รับความเสียหายได้อย่างครอบคลุม ทำให้ไม่สามารถอำนวยความสะดวกและความเสมอภาคให้แก่จำเลยที่ได้รับความเสียหายได้อย่างแท้จริง โดยยังคงมีปัญหาอยู่หลายประการ ดังนี้

ประการแรก คือ ปัญหาการกำหนดผู้ที่มีสิทธิได้รับค่าทดแทนและค่าใช้จ่าย ซึ่งตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหายและค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 อาศัยอำนาจตามมาตรา 20 ที่กำหนดถึงจำเลยที่มีสิทธิได้รับค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายไว้ว่า “จำเลยที่มีสิทธิได้รับค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายตามพระราชบัญญัตินี้ต้อง

- (1) เป็นจำเลยที่ถูกดำเนินคดีโดยพนักงานอัยการ
- (2) ถูกคุมขังในระหว่างการพิจารณาคดี และ
- (3) ปรากฏหลักฐานชัดเจนว่าจำเลยมิได้เป็นผู้กระทำความผิด และมีการถอนฟ้องในระหว่างดำเนินคดีหรือปรากฏตามคำพิพากษาอันถึงที่สุดในคดีนั้นว่าข้อเท็จจริงฟังเป็นยุติว่าจำเลย มิได้เป็นผู้กระทำความผิดหรือการกระทำของจำเลยไม่เป็นความผิด...”³

จากการศึกษาเปรียบเทียบกับประเทศฝรั่งเศส ประเทศอังกฤษ ประเทศญี่ปุ่นและประเทศสหรัฐอเมริกา พบว่าไม่มีการจำกัดสิทธิของจำเลยที่ถูกราษฎรเป็น โจทก์ยื่นฟ้องคดีต่อศาล จำเลยที่ถูกดำเนินคดีแต่ภายหลังพนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องต่อศาล จำเลยที่ศาลพิพากษายกฟ้องโดยยกประโยชน์แห่งความสงสัยและจำเลยที่ได้ปล่อยตัวชั่วคราว ดังเช่นบทบัญญัติกฎหมายของประเทศไทย อันเป็นการจำกัดสิทธิของจำเลยที่ได้รับผลกระทบจากการถูกจำกัดสิทธิ เสรีภาพ หรือถูกกระทำละเมิดให้ได้รับความเสียหายในด้านต่าง ๆ แต่ไม่

³ พระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหายและค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 มาตรา 20.

สามารถยื่นคำร้องเพื่อขอรับค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายจากหน่วยงานของรัฐเพื่อให้บรรเทาความเสียหาย หรือช่วย เยียวยาความเดือดร้อนที่ตนเองได้รับได้ ซึ่งไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์ของการใช้บังคับกฎหมายดังกล่าว

ประการที่สอง คือ ปัญหาเกี่ยวกับระยะเวลาในการยื่นคำร้องขอค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายของจำเลยใน คดีอาญา ตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหายและค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 อาศัยอำนาจตามมาตรา 22 กำหนดให้จำเลยหรือทายาทซึ่งได้รับความเสียหายที่มีสิทธิขอรับค่าทดแทนหรือ ค่าใช้จ่ายยื่นคำขอต่อคณะกรรมการ ณ สำนักงาน ภายในกำหนด 1 ปี นับแต่วันที่ศาลมีคำสั่งอนุญาตให้ถอนฟ้อง เพราะปรากฏหลักฐานชัดเจนว่าจำเลยมิได้เป็นผู้กระทำความผิด หรือวันที่มีคำพิพากษาอันถึงที่สุดนั้นคดีนั้นว่า ข้อเท็จจริงฟังเป็นยุติว่าจำเลยมิได้เป็นผู้กระทำความผิด หรือการกระทำของจำเลยไม่เป็นความผิด⁴

จากการศึกษาเปรียบเทียบกับประเทศอังกฤษ ประเทศญี่ปุ่นและประเทศสหรัฐอเมริกา พบว่าการ กำหนดระยะเวลาในการยื่นคำร้องขอค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในประเทศไทยมีระยะเวลาที่ค่อนข้าง น้อยกว่าระยะเวลาในการยื่นคำร้องขอของต่างประเทศ อันเป็นการจำกัดสิทธิด้วยเงื่อนไขของระยะเวลาที่ กระชั้นชิดจนเกินไป และหากจำเลยผู้นั้นไม่ได้ทราบถึงสิทธิของตนเองของการมีสิทธิยื่นคำร้องขอค่าทดแทน และค่าใช้จ่ายจากรัฐ แต่ระยเวลานานนับแต่ที่ศาลอนุญาตให้โจทก์ถอนฟ้องหรือนับแต่ที่ศาลมีคำพิพากษาอันถึง ที่สุดก็ยังคงดำเนินต่อไป ทำให้จำเลยอาจสูญเสียสิทธิในการยื่นคำร้องขอค่าทดแทน เพราะไม่ทราบถึงสิทธิที่ตน มีอยู่ ทำให้ยื่นคำร้องขอไม่ทันภายในระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด

ประการที่สาม คือ ปัญหาเกี่ยวกับหลักเกณฑ์ในการพิจารณาและการกำหนดจำนวนเงินค่าทดแทนและ ค่าใช้จ่าย ตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหายและค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 อาศัยอำนาจตามมาตรา 21 (1) กำหนดให้ถืออัตราอ้างอิงการกักขังแทนค่าปรับตามประมวลกฎหมายอาญาที่มี อัตรา 500 บาท ต่อการถูกคุมขัง 1 วัน⁵ ซึ่งไม่สมเหตุสมผลกับการกำหนดจำนวนเงินค่าทดแทนแทนการกักขัง ผู้บริสุทธิ์ให้เทียบเท่ากับการกักขังจำเลยที่ศาลได้มีคำพิพากษาแล้วว่า ได้กระทำความผิดจริงและต้องถูกกักขัง แทนค่าปรับ แม้เงินค่าทดแทนที่ผู้บริสุทธิ์ได้รับไปจะไม่สามารถทดแทนความเสียหายที่เกิดขึ้นได้ทั้งหมด แต่รัฐ ควรจะพยายามบรรเทาความเสียหายที่เกิดขึ้นแก่ผู้บริสุทธิ์ให้ได้มากที่สุด อีกทั้งการกำหนดจำนวนค่าทดแทนไว้

⁴ พระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหายและค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 มาตรา 22.

⁵ พระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหายและค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 มาตรา 21(1).

เป็นจำนวนเงินที่ตายตัวยังไม่เหมาะสมกับสภาพความเสียหายของจำเลยในแต่ละคดี และไม่เหมาะสมกับสภาวะเศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบัน

จากการศึกษาเปรียบเทียบกับประเทศฝรั่งเศส ประเทศญี่ปุ่นและประเทศสหรัฐอเมริกา พบว่าประเทศดังกล่าวไม่มีการจำกัดจำนวนเงินแทนการคุมขังไว้เป็นจำนวนที่แน่นอนตายตัว และยังไม่มีการกำหนดให้ค่าทดแทนแทนการถูกคุมขังของจำเลยผู้บริสุทธิ์มีอัตราเทียบเท่ากับจำนวนเงินที่จำเลยที่กระทำความผิดจริงต้องเสียหายค่าปรับในกรณีที่จำเลยต้องกักขังแทนค่าปรับดังเช่นประเทศไทย อันเป็นการจำกัดสิทธิของผู้ที่มีสิทธิจะได้รับค่าทดแทนจากรัฐ เป็นการกระทำที่ไม่สมควร ไม่เป็นธรรมอย่างยิ่ง ในการที่พิจารณากำหนดจำนวนเงินแทนการถูกคุมขังของผู้บริสุทธิ์ให้มีอัตราเทียบเท่ากับจำเลยที่กระทำความผิดจริง ทำให้ผู้บริสุทธิ์ไม่ได้รับการช่วยเหลือหรือเยียวยาเพื่อบรรเทาความเสียหายจากหน่วยงานของรัฐอย่างถูกต้อง เหมาะสมและเป็นธรรมเท่าที่สมควรจะเป็น

ประการที่สี่ คือ ปัญหาเกี่ยวกับการเรียกเงินค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายที่ได้จ่ายแก่จำเลยคืน ซึ่งตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหายและค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 ไม่มีการกำหนดหลักเกณฑ์ให้คณะกรรมการสามารถเรียกเงินค่าทดแทนหรือค่าใช้จ่ายที่ได้จ่ายแก่จำเลยไปแล้วคืนได้ หากภายหลังปรากฏว่าจำเลยเป็นผู้กระทำความผิดจริง ในกรณีที่มีการดำเนินคดีกับจำเลยใหม่ ทำให้จำเลยได้รับเงินไปโดยที่ตนไม่มีสิทธิได้รับ

ดังนั้นเพื่อให้การบัญญัติกฎหมายสามารถขยายความคุ้มครองให้ครอบคลุมถึงบุคคลผู้ได้รับความเสียหายให้มากกว่าเดิมและขยายความคุ้มครองให้เป็นธรรมต่อผู้ได้รับความเสียหาย ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวข้างต้น โดยควรแก้ไขเพิ่มเติมประเด็นข้อกฎหมายตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทน ผู้เสียหายและค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 ในประเด็นปัญหาดังต่อไปนี้

1. ปัญหาการกำหนดผู้ที่มีสิทธิได้รับค่าทดแทนและค่าใช้จ่าย

ผู้ศึกษาเห็นว่า ควรมีการแก้ไขหลักเกณฑ์ของผู้มีสิทธิยื่นคำร้องขอรับค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายจากรัฐตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหายและค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 มาตรา 20 เพื่อให้มีความครอบคลุมถึงจำเลยที่ได้รับความเสียหายมากยิ่งขึ้น จึงควรแก้ไขเพิ่มเติมดังนี้

เดิมมาตรา 20 บัญญัติว่า “จำเลยที่มีสิทธิได้รับค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายตามพระราชบัญญัตินี้ต้อง

(1) เป็นจำเลยที่ถูกดำเนินคดี โดยพนักงานอัยการ

(2) ถูกคุมขังในระหว่างการพิจารณาคดี และ

(3) ปรากฏหลักฐานชัดเจนว่าจำเลยมิได้เป็นผู้กระทำความผิด และมีการถอนฟ้องในระหว่างดำเนินคดี หรือปรากฏตามคำพิพากษาอันถึงที่สุดนั้นว่าข้อเท็จจริงฟังเป็นยุติว่าจำเลย มิได้เป็นผู้กระทำความผิดหรือ การกระทำของจำเลยไม่เป็นความผิด...”⁶

ผู้ศึกษาเห็นควรให้ยกเลิกมาตรา 20 และปรับปรุงแก้ไขเป็น “จำเลยที่มีสิทธิได้รับค่าทดแทนและ ค่าใช้จ่ายตามพระราชบัญญัตินี้ต้อง

(1) เป็นผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ถูกดำเนินคดี

(2) ไม่ว่าจะถูกคุมขังหรือได้รับการปล่อยตัวชั่วคราว ในระหว่างการสอบสวนหรือการพิจารณาคดีของ ศาล

(3) ปรากฏในภายหลังว่าพนักงานอัยการมีคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องผู้นั้นต่อศาล หรือปรากฏหลักฐาน ชัดเจนว่าผู้นั้นมิใช่ผู้กระทำความผิดและมีการถอนฟ้องในระหว่างการพิจารณาคดี หรือปรากฏตามคำพิพากษา ถึงที่สุดของศาลให้ยกฟ้องเพราะเหตุข้อเท็จจริงฟังว่าผู้นั้นมิใช่ผู้กระทำความผิดหรือการกระทำของผู้นั้นไม่เป็น ความผิด หรือเมื่อมีความสงสัยตามสมควรว่าจำเลยได้กระทำความผิดหรือไม่...”

2. ปัญหาเกี่ยวกับระยะเวลาในการยื่นคำร้องขอค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายของจำเลยในคดีอาญา

ผู้ศึกษาเห็นว่า ควรมีการแก้ไขหลักเกณฑ์ของระยะเวลาในการยื่นคำร้องขอค่าทดแทนและค่าใช้จ่าย ของจำเลย ตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหายและค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 มาตรา 22 ให้ขยายระยะเวลาในการคุ้มครองเพื่อรองรับสิทธิของจำเลยผู้ได้รับความเสียหาย จึงควรแก้ไข เพิ่มเติมดังนี้

เดิมมาตรา 22 บัญญัติว่า “ให้ผู้เสียหาย จำเลย หรือทายาทซึ่งได้รับความเสียหายที่มีสิทธิขอรับ ค่าตอบแทน ค่าทดแทนหรือค่าใช้จ่ายตามพระราชบัญญัตินี้ ยื่นคำขอต่อคณะกรรมการ ณ สำนักงาน ตามแบบที่

⁶ พระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหายและค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 มาตรา 20.

สำนักงานกำหนดภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่ผู้เสียหายได้รู้ถึงการกระทำความผิด หรือวันที่ศาลมีคำสั่งอนุญาตให้ถอนฟ้อง เพราะปรากฏหลักฐานชัดเจนว่าจำเลยมิได้เป็น ผู้กระทำความผิด หรือวันที่มีคำพิพากษาอันถึงที่สุดในการคดีนั้นว่าข้อเท็จจริงฟังเป็นยุติว่าจำเลย มิได้เป็นผู้กระทำความผิด หรือการกระทำของจำเลยไม่เป็นความผิดแล้วแต่กรณี”⁷

ผู้ศึกษาเห็นควรให้ยกเลิกมาตรา 22 และปรับปรุงแก้ไขเป็น “ให้ผู้เสียหาย ผู้ต้องหา จำเลย หรือทายาท ซึ่งได้รับความเสียหายที่มีสิทธิขอรับค่าตอบแทน ค่าทดแทนหรือค่าใช้จ่ายตามพระราชบัญญัตินี้ ยื่นคำขอต่อคณะกรรมการ ณ สำนักงาน ตามแบบที่สำนักงานกำหนดภายในสองปีนับแต่วันที่ผู้นั้นได้ทราบถึงสิทธิของตนแล้วแต่กรณี”

3. ปัญหาเกี่ยวกับหลักเกณฑ์ในการพิจารณาและการกำหนดจำนวนเงินค่าทดแทนและค่าใช้จ่าย

ผู้ศึกษาเห็นว่า ควรมีการแก้ไขหลักเกณฑ์ในการพิจารณาและการกำหนดจำนวนเงินค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายของจำเลยเกี่ยวกับการกำหนดค่าทดแทนการถูกคุมขัง ตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหายและค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 มาตรา 21(1) ให้มีความเป็นธรรมต่อผู้บริสุทธิ์ที่ได้รับ ความเสียหายจากกระบวนการยุติธรรมที่ผิดพลาดหรือบกพร่อง มิให้ได้รับการเยียวยาเป็นจำนวนเงินทดแทนการถูกคุมขังที่มีขอบ ให้มีอัตราเท่าเทียมกับจำเลยที่เป็นผู้กระทำความผิดและศาลพิพากษาลงโทษ และถูกกักขังแทนการชำระค่าปรับ จึงควรแก้ไขเพิ่มเติมดังนี้

เดิมมาตรา 21(1) บัญญัติว่า “การกำหนดค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายตามมาตรา 20 ให้กำหนดตามหลักเกณฑ์ ดังนี้ (1) ค่าทดแทนการถูกคุมขัง ให้คำนวณจากจำนวนวันที่ถูกคุมขังในอัตราที่กำหนดไว้สำหรับการกักขังแทนค่าปรับตามประมวลกฎหมายอาญา...”⁸

ผู้ศึกษาเห็นควรให้ยกเลิกมาตรา 21(1) และปรับปรุงแก้ไขเป็น “ค่าทดแทนการถูกคุมขัง ให้คำนวณจากวันที่ถูกคุมขัง โดยพิจารณากำหนดจำนวนเงินจากพฤติการณ์ในแต่ละคดีและความเสียหายที่ผู้นั้นได้รับ เป็นจำนวนเงินไม่ต่ำกว่า 500 บาท ต่อวัน แต่ไม่เกิน 1,000 บาท ต่อวัน”

⁷ พระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหายและค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 มาตรา 22.

⁸ พระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหายและค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 มาตรา 21(1).

4. ปัญหาเกี่ยวกับการเรียกเงินค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายที่ได้จ่ายแก่จำเลยคืน

ผู้ศึกษาเห็นว่า ควรมีการเพิ่มเติมหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการเรียกเงินค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายที่ได้จ่ายแก่จำเลยคืน ตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหายและค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 เพื่อให้เป็นไปเจตนารมณ์ของกฎหมาย

ผู้ศึกษาเห็นควรให้เพิ่มเติมมาตรา 21/1 เป็น “หากปรากฏในภายหลังว่าการกระทำที่จำเลยอาศัยเป็นเหตุในการขอรับค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายนั้น จำเลยได้กระทำความผิดจริงโดยที่ศาลพิพากษาลงโทษในความผิดนั้น ให้คณะกรรมการมีหนังสือแจ้งให้จำเลยคืนค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายที่ได้รับ ไปแก่กระทรวงยุติธรรมภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้ง หากจำเลยเพิกเฉย ให้คณะกรรมการสามารถยื่นคำร้องขอต่อศาลเพื่อบังคับเอาทรัพย์สินของจำเลยมาได้”

เอกสารอ้างอิง

- ณภัทรณภัทร สรอำพนธ์. “กฎหมายค่าทดแทนในคดีอาญาของประเทศญี่ปุ่น”. นิตยสารสำนักงานศาลยุติธรรม. 55. (พฤษภาคม-สิงหาคม 2555).
- ณรงค์ ใจหาญ. โครงการศึกษาแนวทางการจ่ายค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญาโดยรัฐ อันเกิดจากความผิดพลาดของกระบวนการยุติธรรมตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหายและค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544: กรณีศึกษาองค์กรศาลเป็นผู้พิจารณาสั่งจ่ายค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา เสนอต่อสำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหาย และจำเลยในคดีอาญา กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม. กรุงเทพมหานครมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2555.
- ณัฐภัตสร ธัญวัฒน์สวัสดิ์. “ปัญหาทางกฎหมายในการจ่ายค่าตอบแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญาตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหายและค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544”. คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, 2561.
- พศวีร์ อธิชัยชนพงศ์. “การคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องหาที่จะได้รับการเยียวยาความเสียหายอันเกิดจากกระบวนการยุติธรรมที่ผิดพลาดในชั้นพนักงานสอบสวน”. นิตยสารร่มห่มบัณฑิต มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, 2556.
- ร้อยตำรวจเอก ประสิทธิ์ จินพละ. “ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการเยียวยาความเสียหายให้แก่จำเลยและผู้ต้องหาในคดีอาญา ตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหายและค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ.2544”. นิตยสารร่มห่มบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา, 2561.
- วศิมน รัตนนาพรชัย. “การเยียวยาความเสียหายแก่ชื่อเสียงเกียรติยศของผู้ต้องหาและจำเลยเนื่องจากการชั่งโดยกระบวนการยุติธรรม”. นิตยสารร่มห่มบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, 2561.
- สัญญา บัวเจริญ และคณะ. โครงการศึกษาวิจัยสาเหตุการละเมิดสิทธิมนุษยชนในกระบวนการ ยุติธรรมของเจ้าหน้าที่ตำรวจ. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติและโรงเรียนนายร้อยตำรวจ, 2554.